

Åfvensom det fista mellan Bianca och Casio, der han beder henne brodera sig en dylik nåsduf som den Desdemona förlorat, och hwilken han funnit i sin kammar. Detta upptråde motiverar det andra, der Bianca kommer igen och bär nåsduken tillbaka, hwarigenom den för Othello blir synlig på ett mycket naturligt sätt, utan att hos läsaren eller åskådaren väcka några andra tankar, än att Casio tyckt om broduren på nåsduken, och wille hafwa en dylik m. m. I Swenska piecen åter, der Casio bär med sig denna honom icke tillhöriga sija (den en karl icke kan använda) och ej will uppgifwa för Zago, på hwad sätt han fått den, erhåller denna omständighet ett misstänkt och besynnerligt utseende.

I fjerde Akten är, som wi nyss nämnt, Bianca nya uppträdande, för att ge nåsduken tillbaka och bjuda Casio till aktonmåltid, utelemnadt. Wisdare, der Othello följer den Venetianska Herrn, Lodovigo, som souperat på citadellet, ut i staden. Det derpå följande upptråde, eller samtalet emellan Desdemona och Emilia, är flyttadt in i femte Akten och mycket förflyttadt. Den rörande berättelsen om Barbara och den ljufwa wisan: *The poor soul sat sighing &c.* är i Swenska bearbetningen alldeles förswunna. I en Recension af Stockholms Posten för år 1826, berömmes högligen denna omflyttning. Wi åter kunna icke inse något skäl dertill. Det behöfdes en mellan-akt för att Desdemona skulle afflöda sig och gå till hwila m. m. Derigenom blir icke allena det gräsliga i hennes mördande undansjuttet från åskådarens öga, utan åfwen det naturliga, som förekommer i den Swenska piecen, undandödt, der Desdemona med så oroligt sinne, som hennes man förorsakat, kastar sig fullt klädd på en Couché, och insomnar genast så hårdt, att hon icke märker Othellos inträdande.

Femte Akten har undergått åfkilliga, icke obetydliga förändringar. Så åskådar Othello på Swenska Theatern anfallet på Casio från en balkon å citadellet, i originalet blir han åter på afstånd wittne till det samma, då han återwänder från sin spatsförgång med Lodovigo. Denne åter, jemte en annan Herre, kallade af de sårades rop, flyndar till stället, och icke dese allena utan åfwen Zago, som i låtsad harm öfwer den brottliga gerningen, dödar Lodovigo. Åfwen Bianca, som här på ett in-

nerligt sätt uppenbarar sitt förhållande till Casio, tillkommer, samt Emilia, den Zago sjelf återkänder till citadellet för att berätta händelsen. Det förklarar hennes knackande på dörren, efter sedan Othello föröfwat mordet, hwilket i den Swenska piecen ej sker såsom i originalet medelst öföfning utan genom hugg med en dolk. Detta är en förändring som wäl måste gillas.

Det är ingenting i Dialogen, som gör det nödwändigt, att mordet måste tänkas såsom stedt genom öföfning, men wäl är det som sådant mera upprörande och åfwen onaturligare, då Desdemona åfwen talar några ord, efter sedan gerningen stett och Emilia inkommit. Desså är det blott en Theater-tradition, som bragt denna öföfning å bane, och kan sålunda icke egentligen stiftas på författarens räkning. De fista uppträdna efter mordet följa originalet, ehuru något sammandragna, hwarigenom åfkilliga pathetiska tändder gått förlorade.

Åf detta synes alltså, att Othello, så som den gifwes på Kongl. Swenska Theatern, är mycket förändrad, och tillika att all förändring af någon ting så helgjutet, så wäl ordnadt och sammanlänkadt, är ett wanffligt företag. Men med allt detta måste erkännas, att ehuru skarpt stråddare-sofen har gått öfwer Othello, det hela är dock bibehållet i sin originaella stid. Hwarje mån af det sannt tragiska kan ej annat än här för med innerlig tack samhet anses sig Theater-Direktionen förbunden.

Åf hwad wi nu anfört, torde den tänkande läsaren, i fall han jemwäl här någon känne om af originalet, inse att det steswa i Stockholms Postens uppställning af Othello, ehuru han synes hafwa kallat försoningshandfken genom det erkännande, att utvecklingen af händelserna är naturlig och wäl motiverad. Men hwad som för honom det ena året är svart, är kanske ett annat år hwitt, allt efter omständigheterna, och då Blanka alls icke spelar någon role i Othello, torde hon i stället göra det bakom couliserne.

(Stut e. a. g.)

Stockholm,
Elméns & Granbergs Tryckeri.

Örtdagen den 5 Maj 1827.

Strödda Underrättelser.

En af Kometens numror anmärktes de 2:ne af Herr Bessow från trycket utgifna Sorgespel: Erik XIV såsom Konung och Eriks försoning. Nummet tillät oss då icke att närmare utveckla våra åsikter. Författaren tillkännagifver i ett företal sättet, hvar på han sökt behandla sitt ämne.

”Svärigheten, att behandla Erik den storfonde under dramatisk form, ligger, ibland annat, i bestämmandet af en fullständigt slutet och rundad period af hans, i tragiskt hänseende, händelserika lefnad, som skulle liksom utgåra duken till tassan, och walet af en enda händelse, som framför andra borde vara den dramatiska effektens brännpunkt. Att katastrofen slutades med hans död, faller sig temligen naturligt; men huru långt bör förf. gå tillbaka i det föregående, för att samla de elementer, som äro nödiga för att bilda ett tragiskt helt? Nästan hela hans lefnad är en fortgående Tragedi, en beständig strid mot ett öfvermåttigt öde, som gjorde sjelfwa hans bygder till medel för hans undergång *). Af denna orsak, och för att kunna uppfatta icke allenast katastrofen, utan äfwen i handling framställa de förberedande händelserna, (hvilka endast i form af recit kunna anbringas, om stycket skolat behandlas som en Tragedi i vanlig mening), har förf. trott sig handla närmast i öfverensstämmelse med ämnets

natur, då han framställt Erik i tvenne olika tablör, af hvilka den ena skulle äga till föremål att teckna hans fall och den andra hans försoning. Eriks egen karakter ger här till en ännu starkare anledning. Swag, willrådlig, mistänksam och stundom grym under sin styrelsetid, återtog hans själ i olyckan sin medfödda kraft, och det är först i fångelset, sedan han neblagt sin krona, som han visar sig värdig att bära henne, och efterwerlden ser honom med deltagande. Att teckna blott en af dessa perioder utaf hans lefnad, hade varit att beröfwa honom all historisk sanning, och swärligen skulle åskådaren då känt igen honom. Schiller har i sin Wallenstein gifwit mönstret för en dylik dramatiserad historiemålning i särskilda tablör, af hvilka hvar och en likväl för sig utgör ett helt, och benämningen dramatisk dikt, som förf. äfwen lånat af denna förebild, anger tillräckligt, att det icke är efter Tragediens stränga fordringar förf. önskar se sitt förskild bedömt. Likasom Schillers die Piccolomini endast innehåller en exposition af det följande, och derför sällan eller aldrig spelas, är äfwen första afdelningen af detta förskild mera egnad att läsas än uppsåras, ehuru några sceniska omöjligheter deruti icke förete sig. Deremot är det senare stycket snarare beräknadt på Theater-effekt, än läsning.”

I den första afdelningen har författaren i en mängd tablör framställt Erik såsom Konung och de derwid förekommande märkligaste händelser, som förbereda hans fall. Då, efter hwad företalet antyder, författarens mening med denna exposition icke varit att egna den för skådebanan, skulle Recensenten gerna sett, om Herr Bessow wägar på en widsträcktare utarbetning. Stockholms Postens an-

* J. e. Johans befrielse, giftermålet med Catharina, förklarandet af Sturarnas oskuld o. s. w., hvilka politiska fel woro moraliska dyåder. Desså säger Gustaf II Adolf om honom, att hans ånger war, menfligt att tala, skadligare, än sjelfwa de fel, som förantledt den.

märkning, liksom mångfalden ej i sig skulle kunna innebära enhet, är härvid liksom flere andra oöriktig. Hur många dramatiska skådespel skulle vi väl då ega?

Recensenten tycker för sin del, att planen till denna första, liksom till den andra, afdelningen är väl uttänkt och de hufvudsakligaste händelser med historiskt trohet intagna. Några scener i den första afdelningen torde dock hafva behöft påses och omarbetas, t. ex. Fjerde Scen. Första Akt. Der den uppträdande gumman är alltför sentimental, fadd och på intet sätt naïv. Fjerde Scen. tredje Akt., hvars berättare är förträfflig, synes falla ur kostymen vid orden af Catharina: Är dig min lycka kär? Utmärkt lyckade scener äro: Åttonde tredje Akt. Åfwen Elste och Nionde i sjerde Akt. och bland karakterer Åfwen Persons väl tecknad.

De anmärkningar vi hafva mot senare afdelningen äro: Andra Scen. första Akt. samtalen mellan officeraren och soldaten mindre naturligt.

Sjunde Scenen tredje Akt., något klen och den åttonde ej utförd och rätt motiverad. Tredje Scenen samma akt (pag. 63) samtalen mellan Konungen och frigarn alltför tendert, liksom Första Scenen i samma akt eger lika fel med den uppträdande gummans i första afdelningen. — Deremot äro femte och sjette Scen. första Akt., tredje Scen. andra Akt. m. fl. samt de sista uppträderna utmärkt väl tecknade. Åfwen som Posevins karakter särdeles lyckad.

Espråket är i dessa båda afdelningar värdadt, jamberne goda. Här och der finnas dock daktpler, som genom orätt accent blifvit stående för drat. Bilden af båten pag. 10 har ej förefallit Recensenten nog klar.

Stockholms Posten har redan så öfver hufvudsaken fournerat sitt blad med utdrag, att det skulle trötta läsaren att här finna några. Dessutom bör väl ett dramatiskt arbete läsas i sitt sammanhang och ej genom dylika affstympningar till rumfyllnad begagnas. Stockholms Postens anmärkning i afscende på teckningen af Johan synes förtjena bifall. Det är annars märkligt, att en slags likhet tydes i historiskt hänseende råda mellan Hamlets och Erik XIV:s karakterer. — Vi önska att författaren måtte, så som han berättat, och med mera mognad, fortsätta på den bana han valt. Svenska publiken är slundom, såsom en gammal gästgivarvärd, i berättan

trögford, men kommer han väl i gång, så springer han galant. De alexandriniska bronerna äro ovanliga vid jamben, men allt gifver sig med tiden; och i fall den senare afdelningen af dessa sorgespel kommer att gifvas på vår theater, hvarom dock ryktet förklarar motsatsen, så har den säkert att räkna på ett förtjent bifall.

Till Kongl. Maj:jt har ifrån större delen af Carlshammns innewanare, med anledning af en Communi-ster-beskrifnings tillfättande inom nämnde stad, klaga om att öfver Lunds Consistorii åtgärder ingått, hvaraf det hufvudsakliga är följande:

År 1719 bekom Carlshammns stad rättighet att wälja Communi-ster, och till Dom-Capittelts ompröfwande anwisa den competente walde att undfå fullmagt.

Den Kongl. Resolutionen härom lyder i 18 Mom. sålunda: "Sist hwad angår Ryrkoherdes och Capellans-walet, på samma sätt som med skola-mästare der i staden är förordnad, vill Kongl. Maj:jt att härmed förhållas efter kyrkolagen 19 och 24 Cap. 3 och 7 §§." samt slikswa skolordningen, hwad skolbetjente angår, och icke betaga staden wid öppningar af Ryrkoherdes och Capellans-tjensterna, att wälja och nämna några i skålet till Biskopens och Consistorii bepröfwande om deras lärdom och skicklighet och Kongl. Maj:ts vidare approbation, att förse Ryrkoherdarne med des Rådighets fullmagter uti de Pastorater, hwilka regale äro 2c.

Denna rättighet anse de klagande sig icke kunna hafva förverkat eller fränst sagt sig, derigenom att Dom-Capitlet de senare 50 åren fått föreslå trenne prästman att wälja uppå, eller derigenom att staden walt någon af de föreslagne, då Dom-Capitlet alltid hittills uppfö:tt på förslaget någon, antingen af stadens infödde, eller af förut der tjenstgörande präster, såsom slikskrifne till tjensten.

Förbensskull anse de klagande sig icke eller nu, wid ifrågawarande Communi-ster-beskrifnings tillfättande, vara förmenade, att om och Dom-Capitlet upprättat förslag, så till godo njuta, att efter behag wälja inom eller utom detta förslag, i det fall den utom förslaget walde är lika competent som de föreslagne, hwilket alltid beror på Dom-Capittelts pröfwande; liksom då Åfwen detta, som wisseligen innesfattar en inskränkning i privilegierne, enligt hwilka staden eger att inkalla till pröfwning afslåggande, hwil-

En prestmän, som anses wärdiga des förtroende, nu blifwit af Dom=Capittet bestridt, så har församlingens önskan desto listigare blifwit wäckt, att så begagna sina privilegier i deras widd, lika med Ödnäpings och Malms städer, med hwilka isynnerhet med den förra, ett lika förhållande inträffat.

Dom=Capittet å sin sida förmenar privilegierne af 1719 blifwit upphäfnade 1724; de klagande åter anföra att, då i den gifne Resolution icke nämnes något upphäfnande af dessa privilegier, och fråga der icke eller war att så behålla en kort förut gifwen förman, utan endast den att förebygga Magistratens sjelfmyndiga inblandning i denna Ecclesiastiska angelägenhet, då warande Consistoriales så mycket mindre hafwa dragit någon sådan slutsid, som de utfärdat fullmakt åt prestmannen Kröger, som då utom förslag blifwit af staden kallad till Commminister.

Sedan Dom=Capittet förslidne är tväts tillkännagifwa sin affigt wara, att med förslaget instränka stadens walrätt till endast trenne, och dymedelst förwandla denna lägenhet till Consistoriell, har stadsförsamlingen på allmänna sockenstämman å Mådstug-n (der efter gammal praxis dylika ecclesiastiska ärenden behandlas) walt ombud att bewaka stadens rätt, och de till detta mål hörande besvär blefwo inom laga tid till Kongl. Maj:it ingifne.

Dom=Capittet har dock, utan att afbida Kongl. Maj:its Resolution, påstundat tillsättningsdagar, förordnat frågodag och wal, tvärt emot församlingens gjorda protester och beswärs anförande.

Åf sbregående synes alltså, att det första beswärsålet innesattar privilegii-frågan och på hwilkens utgång hufwudsaktligen de tvänne andra bero, likwäl icke owilkforligen, ty om också privilegii-frågan skulle till stadens nackdel utfalla, synes Dom=Capittet ej egt att förekomma Kongl. Maj:it i des höga pröfningsrätt, genom ett för tidigt anställande af frågodag och wal, hwilka alltså till sin kraft och werkan af de klagande anses böra upphäfwas.

Med ett ord, hufwudsumman af de klagandes besvär innehåller deri, att innan Stads=Commisster=förslaget wunnit laga kraft, har Dom=Capittet förordnat frågodag och wal, der Bislop Fares på förslaget uppförda slägtning fått några strödda röstier (en tjugesemtebel) som utgjorde pluralitet, i ett ögonblick, då sjelfwa den egentliga församlingen re-

serverade sin röstättighet, till des privilegii-frågan tillika med bewären öfwer frågodags=förättningen hunnit pröfwas och slutas.

Recension.

Swilken är Sweriges Religion? en fråga till medborgare med hjerta, till embetsmän med samwete. Första Häftet: Swilken är Swenska Statens Religion? Femte ett Bihang utaf de Symboler, hwars af Swenska Statens Religion bestämmes, i beswurne Original och Biblisk öfwersättning. En skrift af P. Wieselgren. Stockholm, hos Hörborg, 1827. 136 och 192 sid. 8:o.

Under denna långa något tautologiska titel, har för någon tid sedan, utkommit en bok af mycket märklighet till sitt innehåll, lifwad af warm tillgiffwenhet för en sann Christendom och bewittnande en nu mera hos oss icke wanligen förekommande grundlig theologisk lärdom och widsträckt kännedom, isynnerhet af såderneslandets kyrkohistoria. Den har nemligen till ämne att wisa, huru wår närwarande Constitution, stadgar en hel annan form för den i Sverige, såsom statsreligion antagna, evangeliska lutheriska bekännelsen (gående neml. tillbaka till den, som i Upsala mötes beslut af 1593 stadgades) än den som i Press- och Embetsmannasederne beswäries; samt att ådagalägga hwilken intolerans, förförljelseanda och samwetsdwång, som af den — enligt förf. benämning — symboliska Christendomen eller den på Formula Concordiæ grundade, härflöt. Bland andra förtjenster af denna bok, är meddelandet i ny upplaga af detta Upsala mötes beslut, som för hela wår bekännelse ligger till grund och så så kända. Det hade varit att önska, det förf. breddat wid detta, bifogat ett utdrag eller ett sammandrag af hufwudsatserna ur Formula Concordiæ, den alla swära på, men så till sitt innehåll kända, på det att olikheten i de båda bekännelseformerna måtte kunnat blifwa mera insedda än af det lilla, men tillfälliga som anføres sid. 101—108. Men i det skillett mörker oss något, som kallas Upsala Mötes Beslut af 1593, i Biblisk öfwersättning (Bih. sid. 96—191) bestående af ett sammanplöjande

